

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

**VEREJNÁ KNIŽNICA MIKULÁŠA KOVÁČA
BANSKÁ BYSTRICA**

**ŠTATISTICKÝ PREHĽAD
O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH
BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO
ZA ROK 2015**

Edícia: Dokumentácia

ŠTATISTICKÝ PREHLAD O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO ZA ROK 2015

ÚVOD

Postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti upravuje zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach.

V zmysle tohto zákona je verejnou knižnicou aj obecná a regionálna knižnica.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča Banská Bystrica (ďalej VKMK) podľa § 9, ods. 5 tohto zákona a čl. 2, ods. 2 Zriaďovacej listiny VKMK z 1.4.2002 vydané Banskobystrickým samosprávnym krajom, plní funkciu regionálnej knižnice v územnom obvode okresov Banská Bystrica a Brezno.

VKMK ako regionálna knižnica tak v zmysle zákona najmä :

- utvára a sprístupňuje **regionálne** bibliografické a faktografické **databázy** vrátane úplných textov **regionálnych** dokumentov,
- odborne **spracúva** a sprístupňuje súbežnú **regionálnu bibliografiu** a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne,
- môže plniť funkciu **komunitného centra**,
- je pracoviskom pre digitalizáciu **regionálnych** knižničných dokumentov,
- **zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc**,
- **zhromažďuje a spracováva štatistické ukazovatele** za verejné knižnice regiónu samosprávneho kraja,
- **poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, mestským knižniciam, školským knižniciam, špeciálnym knižniciam a ich zriaďovateľom** alebo zakladateľom v regióne a **upozorňuje ich na nedostatky** v poskytovaní knižnično-informačných služieb,
- sa zúčastňuje na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc,
- je pracoviskom medziknižničnej výpožičnej služby.

Obecná knižnica podľa tohto zákona najmä:

- **dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje univerzálny knižničný fond**, vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,

- **poskytuje knižnično-informačné služby** používateľom,
- organizuje a **uskutočňuje komunitné, kultúrno-spoločenské a vzdelávacie aktivity**,
- môže plniť funkciu **školskej knižnice** v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice,
- plní ďalšie úlohy súvisiace s činnosťou knižnice.

1. Počet obcí spolu:	72	
z toho okres B. Bystrica	42	
okres Brezno	30	
2. Počet obyvateľov:		
a) okres Banská Bystrica		110 843
z toho okresné sídlo		78 860
b) okres Brezno		62 548
z toho okresné sídlo		21 331
c) spolu		173 391
3. Počet verejných knižníc spolu:	56	
<u>okres B. Bystrica</u>	30	
z toho: s profes. knihovníkmi	1	
s neprofes. knihovníkmi	28	
regionálna knižnica	1	
<u>okres Brezno</u>	26	
z toho: s profes. knihovníkmi	2	
s neprofes. knihovníkmi	23	
mestská knižnica	1	
4. Koľko knižníc bolo zrušených:	2	(Horná Mičiná, Sebedín - Bečov – okres B. Bystrica)
5. Koľko knižníc nefungovalo:	6	
z toho v okrese B. Bystrica:	4	(Dolná Mičiná, Môlča, Kordíky, Králiky)
v okrese Brezno:	2	(Dolná Lehota, Pohronská Polhora)
6. Koľko knižníc obnovilo činnosť:	2	(Hrochoť – služby poskytujú od roku 2016, Horné Pršany)
7. Koľko knižníc bolo odprofesionalizovaných:	0	
8. Koľko knižníc bolo profesionalizovaných:	0	
9. Koľko knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na nákup literatúry:	16	
z toho fungujúcich:	10	

okres B. Bystrica spolu: **11**

- 7 fungujúcich (D. Harmanec, Hiadel', Hrochoť, Horné Pršany, Hronsek, Medzibrod, Tajov)
- 4 nefungujúce

okres Brezno spolu: **5**

- 3 fungujúce (Drábsko, Hronec, Šumiac)
- 2 nefungujúce

10. Priestorové zmeny: 0

11. Rekonštrukcia priestorov knižnice: 9 (Hrochoť, H. Pršany, Sihla, Nemce, Selce, Vlkanová, Tajov, Riečka, Badín) – výmena okien, dverí, podlahy, osvetlenia, vymaľovanie priestorov...

12. Pre koľko knižníc sa realizuje centrálny nákup: 8

- z toho: z okresu B. Bystrica 2 (Lučatín, Moštenica)
- z okresu Brezno 6 (Bystrá, Lom n. Rimavicou, Jasenie, Michalová, Horná Lehota, Predajná)

13. Zmena knihovníka: 7

- okres B. Bystrica: 3 (D. Harmanec, Moštenica, Riečka)
- okres Brezno: 4 (Heľpa, H. Lehota, Nemecká, Podbrezová)

14. Automatizácia:

- **KIS MaSK spolu 12 knižníc** (Brusno, Medzibrod, Nemce, Slov. Ľupča, Čierny Balog, Heľpa, Jasenie, Lučatín, Michalová, Nemecká, Podbrezová (+ časti: Lopej, Štiavnička), Valaská)
- **LIBRIS 1 knižnica** (OcK Badín)
- **CLAVIUS 1 knižnica** (MsK Brezno od r. 2012)

15. Zrušenie automatizácie knižnice: 1 (Riečka)

KNIŽNICNÉ FONDY

	Okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	2014	2015	2014	2015
Stav k 31.12.	222 996	215 231	199 734	195 666
počet zv. na 1 obyv. (celý okres)	2,0	1,9	3,2	3,1
počet zv. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	2,1	2,1	3,4	3,4
počet zv. na 1 použ.	26,3	26,4	70,2	76,2
obrat KF	0,88	0,87	0,45	0,46
Prírastok spolu	3 466	4 189	1 365	1 988
z toho: kúpa	2 149	2 384	1 047	1 408
	62,0 %	56,9 %	76,7 %	70,8 %
dar	1 310	1 798	315	580

V okrese B. Bystrica vo všetkých knižniciach bol KF bez zmeny alebo nárast, v **7 knižniciach** bol zaznamenaný úbytok. V **3 knižniciach KF klesol**, najviac úbytkov zaznamenala VKMK z dôvodu vyradovania opotrebovaných kníh (- 1 977), ďalej knižnica v Horných Pršanoch (- 1 112) a v Hiadli (- 641). Obecné knižnice v Hornej Mičinej a v Sebedíne-Bečov boli zrušené.

Najväčší prírastok zaznamenali knižnice: VKMK (+ 2 672 z toho 1 712 kúpou, 953 darom a 7 náhradou za stratený dokument), Hiadeľ (+ 199 všetky darom) a Malachov (+ 130 z toho 27 kúpou a 103 darom).

V roku 2014 boli do celkového stavu KF započítané aj knižničné fondy stagnujúcich knižníc. **V roku 2015** sa už KF stagnujúcich knižníc do sumára nezapočítavajú!

V roku 2015 boli registrované 4 stagnujúce knižnice (Dolná Mičiná, Môlča, Kordíky, Králiky). Svoju činnosť **obnovili 2 knižnice** (Hrochoť – služby spustili v roku 2016 a Horné Pršany).

V tabuľke je uvedený aj výpočet - Počet zv. na 1. obyvateľa (len fungujúce kniž. v okrese). Výpočet sa robil: počet zväzkov stav k 31.12. vydeliť počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 217 obyv., a v okrese Brezno 56 804 obyv.).

V okrese Brezno vo všetkých knižniciach bol KF bez zmeny, alebo nárast, v **4 knižniciach** bol zaznamenaný úbytok. V **2 knižniciach KF klesol**, najviac v Brezne (- 1 409) a v Nemeckej (- 152), v oboch knižniciach sa uskutočnila dôkladná aktualizácia. Najväčší prírastok zaznamenali knižnice v Brezne (+ 918 z toho 440 kúpou a 444 darom), v Čiernom Balogu (+ 217 z toho 186 kúpou a 31 darom) a v Heľpe (+ 132 z toho všetko kúpou).

V roku 2015 boli registrované 2 stagnujúce knižnice (Dolná Lehota a Pohronská Polhora).

Z tabuľky vyplýva, že v okrese Banská Bystrica tvoril nákup KF 56,9 % z celkového prírastku (- 5,1 % oproti r. 2014) a v okrese Brezno 70,8 % (- 5,9 % oproti r. 2014), v obidvoch okresoch sa podiel nákupu znížil.

V roku 2015 nedostalo na nákup KF žiadne finančné prostriedky 10 fungujúcich knižníc, čo je o 1 menej ako v roku 2014.

Z okresu Banská Bystrica je to 7 neprofesionalizovaných knižníc – Dolný Harmanec, Hiadeľ, Hrochoť (služby poskytujú od roku 2016), Horné Pršany, Hronsek, Medzibrod, Tajov.

V okrese Brezno sú to 3 neprofesionalizované knižnice – Drábsko, Hronec, Šumiac.

STAV KNIŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2014	KF rok 2015	porov	počet titulov period.	počet zv. na 1 ob.	obrat KF
PROF.KN							
B.Bystrica	78 860	107 788	108 483	+ 695	64	1,4	1,5
Sl. Ľupča	3 221	11 772	11 898	+ 126	17	3,7	1,0
NEPROF. KNIŽN.							
Badín	1 930	3 264	3 301	+ 37	2	1,7	0,1
Brusno	2 143	9 286	9 311	+ 25	0	4,3	0,1
Čerín	444	3 337	3 384	+ 47	0	7,6	0,3
D.Harm.	244	1 764	1 889	+ 125	0	7,7	0,0
Dúbravica	407	1 926	1 929	+ 3	0	4,7	0,0
Hiadeľ	521	2 815	2 373	- 442	0	4,6	0,2
H.Pršany	388	Stag.	2 975	-1 055	0	7,7	0,0
Hronsek	654	1 456	1 456	=	0	2,2	0,0
Ľubietová	1 187	6 504	6 548	+ 44	0	5,5	0,1
Lučatín	659	2 329	2 337	+8	0	3,5	0,3
Malachov	1 110	1 999	2 129	+ 130	0	1,9	0,6
Medzibr.	1 352	8 317	8 317	=	2	6,2	0,0
Moštenica	217	1 332	1 434	+ 102	0	6,6	0,0
Nemce	1 164	3 202	3 252	+ 50	0	2,8	0,1
Podkonice	876	8 838	8 964	+ 126	0	10,2	0,0
Poniky	1 547	6 115	6 128	+ 13	0	4,0	0,3
Povrazník	141	2 676	2 721	+ 45	1	19,3	0,0
Riečka	776	2 554	2 621	+ 67	0	3,4	0,1
Selce	2 143	8 732	8 391	- 341	1	3,9	0,1
St. Hory	556	4 670	4 678	+ 8	0	8,4	0,2
Strelníky	779	4 100	4 184	+ 84	0	5,4	0,2
Tajov	601	2 725	2 725	=	0	4,5	0,1
Vlkanová	1 297	3 732	3 803	+ 71	0	2,9	0,3

STAV KNIŽNIČNÉHO FONDU V OKRESE BREZNO

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2014	KF rok 2015	porov	počet titulov period.	počet zv. na 1 ob.	obrat KF
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	21 331	62 162	61 671	- 491	35	2,9	0,9
Č.Balog	5 182	9 109	9 326	+ 217	3	1,8	0,5
Valaská	3 690	19 833	19 902	+ 69	7	5,4	0,3
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	945	4 801	4 865	+ 64	0	5,1	0,2
Beňuš	1 160	4 742	4 786	+ 44	0	4,1	0,2
Braväcovo	680	2 942	3 025	+ 83	0	4,4	0,6
Bystrá	192	1 515	1 526	+ 11	0	7,9	0,1
Drábsko	203	462	462	=	0	2,3	0,0
Heľpa	2 725	6 682	6 814	+ 132	0	2,5	0,8
H.Lehota	598	5 796	5 819	+23	6	9,7	0,2
Hronec	1 222	5 004	5 004	=	0	4,1	0,0
Jasenie	1 197	5 077	5 102	+ 25	0	4,3	0,1
Lom n/R.	266	2 540	2 545	+ 5	0	9,6	0,0
Michalová	1 329	4 760	4 803	+ 43	0	3,6	0,2
Mýto p/Ď.	504	4 676	4 717	+ 41	0	9,4	0,3
Nemecká	1 776	4 569	4 431	- 138	0	2,5	0,2
Podbrez. (zlúčené)	3 833	11 844	11 966	+ 122	0	3,1	0,2
Pohorelá	2 278	6 721	6 748	+ 27	1	3,0	0,3
Polomka	2 985	9 389	9 411	+ 22	1	3,2	0,1
Predajná	1 353	3 945	3 988	+ 43	0	2,9	0,3
Ráztoka	278	1 026	1 032	+ 6	0	3,7	0,2
Sihla	193	1 597	1 623	+ 26	0	8,4	0,1
Šumiac	1 329	6 915	6 915	=	0	5,2	0,0
Telgárt	1 555	9 165	9 185	+ 20	0	5,9	0,4

VÝPOŽIČKY

Okres Banská Bystrica:

	2014	2015	porov.
Spolu	234 584	223 526	- 11 058
výp. na 1 obyv. (celý okres)	2,1	2,0	- 0,1
výp. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	2,2	2,2	=
výp. na 1 použ.	27,6	27,4	- 0,2
VKMK	205 117	196 685	- 8 432
Prof. kniž.	16 454	14 994	- 1 460
Neprof. kniž.	13 013	11 847	- 1 166

Okres Brezno:

	2014	2015	porov.
Spolu	101 711	100 893	- 818
výp. na 1 obyv. (celý okres)	1,6	1,6	=
výp. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	1,8	1,8	=
výp. na 1 použ.	35,7	39,3	+ 3,6
MsK	62 401	63 907	+ 1 506
Prof. kniž.	11 338	11 800	+ 462
Neprof. kniž.	27 972	25 186	- 2 786

V obidvoch okresoch celkový počet výpožičiek (spolu) **klesol**. V okrese B. Bystrica počet výpožičiek **klesol** oproti roku 2014 o 4,7 %, v okrese Brezno **mierne klesol** oproti roku 2014 o 0,8 %. Z celkového počtu **23 neprofesionalizovaných fungujúcich knižníc** v okrese B. Bystrica klesol počet výpožičiek v 16 neprof. knižniciach, čo je viac ako dve tretiny (70 %). Najväčší pokles výpožičiek bol zaznamenaný v prof. knižniciach VKMK (- 8 432), v Slov. Ľupči (- 1 460) a v neprof. knižniciach v Selciach (- 254) a v Ľubietovej (- 227).

V okrese Brezno **mierne klesol** počet výpožičiek v profesionalizovanej knižnici vo Valaskej (- 102), a najviac v neprof. knižniciach v Nemeckej (- 996) a v H. Lehote (- 756). Z celkového počtu **21 neprof. fungujúcich knižníc** v okrese Brezno klesol počet výpožičiek v 13 neprof. knižniciach, čo je viac ako polovica (62 %).

V tabuľke je uvedený aj **výpočet – výpožičky na 1. obyvateľa (len fungujúce kniž. v okrese)**. Výpočet sa robil: počet výpožičiek spolu vydelený počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 217 obyv., a v okrese Brezno 56 804 obyv.).

Okrem 6 stagnujúcich knižníc je 9 knižníc (čo je o 4 viac ako v r. 2014), ktoré vykazujú menej ako 100 výpožičiek, čo sa hodnotí sa ako **veľmi slabá činnosť** (D. Harmanec, Dúbravica, H. Pršany, Hronsek, Moštenica, Povrazník, Drábsko, Lom n. Rimavicou, Šumiac). Do 200 výpožičiek majú ďalšie 3 knižnice (Riečka, Ráztoka, Sihla), niektoré z nich nemajú ani pravidelný výpožičný čas, fungujú len podľa potreby.

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	r. 2014	r. 2015	porov.	počet výp.na 1 ob.		na 1 čít
				2014	2015	2015
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	205 117	196 685	- 8 432	2,6	2,5	28,0
Sl.Lupča	16 454	14 994	- 1 460	5,1	4,7	63,0
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	308	399	+ 91	0,2	0,2	8,1
Brusno	1 122	913	- 209	0,5	0,4	14,3
Čerín	964	871	- 93	2,1	2,0	16,1
D.Harm.	5	2	- 3	0,0	0,0	1,0
Dúbravica	117	54	- 63	0,3	0,1	4,2
Hiadel'	662	569	- 93	1,3	1,1	15,8
H.Pršany	Stag.	15	+ 15	-	0,0	2,1
Hronsek	139	37	- 102	0,2	0,1	2,8
Lubietová	769	542	- 227	0,7	0,5	15,1
Lučatín	735	649	- 86	1,1	1,0	20,3
Malachov	1 198	1 281	+ 83	1,1	1,2	14,2
Medzibr.	202	204	+ 2	0,2	0,2	8,9
Moštenica	35	34	- 1	0,2	0,2	5,7
Nemce	425	438	+ 13	0,4	0,4	24,3
Podkonice	457	375	- 82	0,5	0,4	12,5
Poniky	1 622	1 729	+ 107	1,0	1,1	27,9
Povrazník	126	89	- 37	0,9	0,6	11,1
Riečka	208	149	- 59	0,3	0,2	6,8
Selce	860	606	- 254	0,4	0,3	4,7
St. Hory	867	733	- 134	1,6	1,3	12,9
Strelníky	952	971	+ 19	1,2	1,2	9,2
Tajov	275	226	- 49	0,5	0,4	28,3
Vlkanová	965	961	- 4	0,7	0,7	26,7

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2014	r. 2015	porov.	počet výp.na 1 ob		na 1 čit 2015
				2014	2015	
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	62 401	63 907	+ 1 506	2,9	3,0	62,3
Č.Balog	3 836	4 400	+ 564	0,7	0,8	10,9
Valaská	7 502	7 400	- 102	2,0	2,0	54,4
<u>NEPROF.</u>						
<u>KNÍŽN.</u>						
Bacúch	1 351	1 106	- 245	1,4	1,2	19,8
Beňuš	1 309	1 100	- 209	1,1	0,9	22,9
Braväcovo	1 754	1 859	+ 105	2,5	2,7	19,4
Bystrá	97	221	+ 124	0,5	1,2	27,6
Drábsko	24	11	- 13	0,1	0,1	5,5
Heľpa	4 597	5 134	+ 537	1,7	1,9	45,0
H.Lehota	1 854	1 098	- 756	3,1	1,8	17,2
Hronec	120	218	+ 98	0,1	0,2	14,5
Jasenie	782	754	- 28	0,7	0,6	39,7
Lom n/R.	95	80	- 15	0,3	0,3	7,3
Michalová	965	1 146	+ 181	0,7	0,9	19,4
Mýto p/Ď.	1 775	1 596	- 179	3,4	3,2	34,0
Nemecká	2 001	1 005	- 996	1,1	0,6	13,2
Podbrez. (zlúčené)	2 395	1 944	- 451	0,6	0,5	18,5
Pohorelá	1 952	1 821	- 131	0,9	0,8	26,0
Polomka	487	492	+ 5	0,2	0,2	11,4
Predajná	1 120	1 121	+ 1	0,8	0,8	22,4
Ráztoka	179	192	+ 13	0,6	0,7	16,0
Sihla	232	169	- 63	1,2	0,9	6,3
Šumiac	476	20	- 456	0,4	0,0	20,0
Telgárt	4 407	4 099	- 308	2,9	2,6	51,2

POUŽÍVATELIA

Okres Banská Bystrica:

	rok 2014	rok 2015	porov.
Celkom	8 494	8 162	- 332
z toho deti do 15 r.	3 784	3 731	- 53
- % z celk. počtu použ.	44,5	45,7	+ 1,2
% použ. z počtu obyv. (celý okres)	7,6	7,4	- 0,2
% použ. z počtu obyv. (len funguj. knižn. v okrese)	8,1	7,9	- 0,2
počet návštevníkov	66 535	69 806	+ 3 271
VKMK	7 308	7 024	- 284
z toho deti	3 358	3 333	- 25
- % z celk. počtu použ.	45,9	47,5	+ 1,6
Prof. knižnice	248	238	- 10
z toho deti	88	88	=
- % z celk. počtu použ.	35,5	37,0	+ 1,5
Neprof. knižnice	938	900	- 38
z toho deti	338	310	- 28
- % z celk. počtu použ.	36,0	34,4	- 1,6

Okres Brezno:

	rok 2014	rok 2015	porov.
Celkom	2 846	2 568	- 278
z toho pre deti do 15 r.	801	745	- 56
- % z celk. počtu použ.	28,1	29,0	+ 0,9
% použ. z počtu obyv. (celý okres)	4,5	4,1	- 0,4
% použ. z počtu obyv. (len funguj. knižn. v okrese)	4,9	4,5	- 0,4
počet návštevníkov	35 332	38 695	+ 3 363
Msk	1 169	1 026	- 143
z toho deti	285	252	- 33
- % z celk. počtu použ.	24,4	24,6	+ 0,2
Prof. knižnice	562	539	- 23
z toho deti	90	109	+ 19
- % z celk. počtu použ.	16,0	20,2	+ 4,2
Neprof. knižnice	1 115	1 003	- 112
z toho deti	426	384	- 42
- % z celk. počtu použ.	38,2	38,3	+ 0,1

V okrese Banská Bystrica je pokles používateľov oproti roku 2014 – o 3,9 %. Z celkového počtu 25 uvedených knižníc až v 16 knižniciach bol zaznamenaný pokles používateľov (64 %), najviac vo VKMK (- 284) a v knižnici v Brusne (- 25). Nárast bol v 6 knižniciach, najviac v Selciach (+ 50) a v Malachove (+ 13).

V okrese Brezno je pokles o 9,8 %. Z celkového počtu 24 uvedených knižníc v 14 klesol počet používateľov (58 %), najviac v Brezne (- 143), v Jasení (- 40). Nárast bol v 10 knižniciach, najviac v Čiernom Balogu (+ 12) a v Michalovej (+ 11).

V tabuľke je uvedený aj výpočet – % použ. z počtu obyv. (len fungujúce kniž. v okrese). Výpočet sa robil: používatelia celkom vydelený počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 217 obyv., a v okrese Brezno 56 804 obyv.).

V okrese B. Bystrica oproti roku 2014 narástol počet návštevníkov o 4,9 % a na jedného používateľa pripadlo iba 9 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice iba každých cca. 6 týždňov.

V okrese Brezno počet návštevníkov tiež narástol až o 9,5 %. Na jedného používateľa pripadlo 15 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice každých 3,5 týždňa.

KULTÚRNO – VÝCHOVNÉ PODUJATIA

	2014	2015	porov.	z toho inf. vých.
Okres Banská Bystrica				
Spolu	594	528	- 66	52
VKMK	574	493	- 81	26
Prof. knižnice	5	8	+ 3	4
Neprof. knižnice	15	27	+ 12	22
Okres Brezno				
Spolu	196	208	+ 12	65
MsK	120	123	+ 3	32
Prof. knižnice	30	37	+ 7	19
Neprof. knižnice	46	48	+ 2	14

Celkový počet zorganizovaných podujatí v okrese B. Bystrica **oproti r. 2014 klesol o 66 podujatí**, najmä zásluhou VKMK (- 81 podujatí).

V neprofesionalizovaných knižniciach počet podujatí oproti roku 2014 **narástol** (+ 12), podujatia uskutočnilo 12 knižníc , čo je o 3 knižnice viac ako v roku 2014 a sú to tieto knižnice: Badín, Čerín, D. Harmanec, Lučatín, Malachov, Nemce, Podkonice, Poniky, Selce, Staré Hory, Strelníky a Vlkanová. Je to 52 % z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc , kt. je dokopy 23 (v roku 2014 to bolo iba 41 %). Najviac podujatí uskutočnili knižnice v Ponikách (9 podujatí) a v Selciach (4 podujatia).

V okrese Brezno **celkovo počet podujatí narástol oproti roku 2014 o 12 podujatí**, najmä zásluhou profesionalizovaných knižníc (+ 7 podujatí).

V neprofesionalizovaných knižniciach celkový počet podujatí **mierne narástol** o 2 podujatia. Podujatia uskutočnilo 11 knižníc (taký istý počet ako v roku 2014) a sú to tieto knižnice: Bacúch, Braväcovo, Heľpa, Horná Lehota, Michalová, Mýto pod Ďumbierom, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Predajná, Telgárt. Spolu je to 52 % z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, kt. je dokopy 21 (v roku 2014 to bolo tiež 52 %.). Najviac podujatí uskutočnili knižnice v Heľpe (15 podujatí) a v Pohorelej (8 podujatí).

Úväzky:

V okrese Banská Bystrica stúpol úväzok v 3 knižniciach. Nárast bol v obecnej neprofesion. knižnici v Badíne – o 2 hodiny týždenne (v roku 2014 – 8 hod., v roku 2015 – 10 hod. týždenne), v obecných neprofesionalizovaných knižniciach v Dolnom Harmanci, kde sa úväzok zvýšil o 0,02 (z 0,03 na 0,05 úväzku) a v Horných Pršanoch, ktoré v roku 2015 obnovili činnosť (úväzok 0,03).

Pokles bol v troch knižniciach – vo VKMK, kde klesol úväzok z 20,75 na 20,50, v Hiadli (úväzok klesol z 0,05 na 0,03) a v Tajove (úväzok sa znížil z 0,08 na 0,05).

V okrese Brezno bol pokles v 1 knižnici – v Mestskej knižnici v Brezne, kde klesol úväzok zo 6 na 4.

Nárast nebol v žiadnej obecnej knižnici.

POUŽÍVATELIA – KVČ – ÚVÄZKY – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	2014	2015	por.	% čit. z obyv		KVČ	úv.
				2014	2015		
<u>PROF.KN</u>							
B.Bystrica	7 308	7 024	- 284	9,2	8,9	493	20,5
Sl.Lupča	248	238	- 10	7,7	7,4	8	0,53
<u>NEPROF.</u>							
<u>KNIŽN.</u>							
Badín	56	49	- 7	3,0	2,5	1	0,27
Brusno	89	64	- 25	4,2	3,0	0	0,35
Čerín	55	54	- 1	12,1	12,2	1	0,05
D.Harm.	2	2	=	0,8	0,8	1	0,05
Dúbravica	12	13	+ 1	3,1	3,2	0	0,05
Hiadel'	52	36	- 16	10,1	6,9	0	0,03
H.Pršany	Stag.	7	+ 7	-	1,8	0	0,03
Hronsek	25	13	- 12	3,8	2,0	0	0,05
Lubietová	49	36	- 13	4,2	3,0	0	0,11
Lučatín	42	32	- 10	6,5	4,9	1	0,05
Malachov	77	90	+ 13	7,2	8,1	1	0,05
Medzibr.	32	23	- 9	2,4	1,7	0	0,05
Moštenica	10	6	- 4	4,6	2,8	0	0,03
Nemce	20	18	- 2	1,7	1,5	1	0,05
Podkonice	31	30	- 1	3,5	3,4	1	0,08
Poniky	60	62	+ 2	3,8	4,0	9	0,08
Povrazník	10	8	- 2	7,3	5,7	0	0,03
Riečka	25	22	- 3	3,3	2,8	0	0,03
Selce	78	128	+ 50	3,6	6,0	4	0,13
St. Hory	57	57	=	10,5	10,3	3	0,05
Strelníky	114	106	- 8	14,6	13,6	3	0,05
Tajov	8	8	=	1,3	1,3	0	0,05
Vlkanová	34	36	+ 2	2,6	2,8	1	0,05

POUŽÍVATELIA – KVČ – ÚVÄZKY – OKRES BREZNO

Knižnica	2014	2015	porov	% čit. z obyv		KVČ	úv.
				2014	2015		
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	1 169	1 026	- 143	5,4	4,8	123	4
Č.Balog	391	403	+ 12	7,5	7,8	17	0,80
Valaská	171	136	- 35	4,5	3,7	20	0,53
<u>NEPROF.</u>							
<u>KNIŽN.</u>							
Bacúch	53	56	+ 3	5,4	5,9	1	0,08
Beňuš	46	48	+ 2	3,9	4,1	0	0,08
Braväcovo	88	96	+ 8	12,7	14,1	7	0,05
Bystrá	7	8	+ 1	3,6	4,2	0	0,03
Drábsko	6	2	- 4	2,9	1,0	0	0,03
Heľpa	115	114	- 1	4,2	4,2	15	0,11
H.Lehota	88	64	- 24	14,7	10,7	3	0,13
Hronec	13	15	+ 2	1,1	1,2	0	0,11
Jasenie	59	19	- 40	4,9	1,6	0	0,05
Lom n/R.	16	11	- 5	5,8	4,1	0	0,05
Michalová	48	59	+ 11	3,5	4,4	2	0,16
Mýto p/Ď.	43	47	+ 4	8,3	9,3	2	0,11
Nemecká	108	76	- 32	6,0	4,3	0	0,08
Podbrez. (zlúčené)	118	105	- 13	2,9	2,7	3	0,24
Pohorelá	73	70	- 3	3,2	3,1	8	0,11
Polomka	42	43	+ 1	1,4	1,4	2	0,29
Predajná	46	50	+ 4	3,4	3,7	2	0,08
Ráztoka	15	12	- 3	5,4	4,3	0	0,03
Sihla	35	27	- 8	17,4	14,0	0	0,03
Šumiac	7	1	- 6	0,5	0,1	0	0,05
Telgárt	89	80	- 9	5,8	5,1	3	0,27

Na výpočet pracovného úväzku sme použili vzorec: počet hodín odpracovaných v knižnici týždenne sme vydělili číslom 37,5 (resp. č. 40 podľa ustanoveného týždenného času).

Napr.: 1 hod. týždenne = 0,03 úväzku, 2 hod. týždenne = 0,05 úväzku,
 3 hod. týždenne = 0,08 úväzku, 4 hod. týždenne = 0,11 úväzku,
 5 hod. týždenne = 0,13 úväzku, 6 hod. týždenne = 0,16 úväzku,
 10 hod. týždenne = 0,27 úväzku, 30 hod. týždenne = 0,8 úväzku...

PROSTRIEDKY NA NÁKUP KF

	rok 2014	rok 2015	porov.
Okres Banská Bystrica:	€	€	€
Celkom	22 228	24 291	+ 2 063
VKMK	15 900	18 115	+ 2 215
Prof. knižnice	2 391	1 785	- 606
Neprof. knižnice	3 937	4 391	+ 454
Okres Brezno:			
Celkom	9 697	14 403	+ 4 706
Msk	2 126	5 435	+ 3 309
Prof. knižnice	2 547	2 722	+ 175
Neprof. knižnice	5 024	6 246	+ 1 222

V okrese **Banská Bystrica** celkovo finančné prostriedky na nákup KF **narástli** (najmä zásluhou VKMK a neprof. knižníc), okrem prof. knižnice v Slovenskej Ľupči (- 606 €), v okrese **Brezno** finančné prostriedky na nákup KF **narástli** (+ 4 706 €) vo všetkých knižniciach.

V okrese **Banská Bystrica** finančné prostriedky narástli a to najviac vo VKMK, a v neprof. knižnici v Badíne (+ 223 €), pokles bol zaznamenaný len v prof. knižnici v Slovenskej Ľupči a v 6 neprofesionalizovaných knižniciach (čo je 26 % z celkového počtu 23 neprof. knižníc), najviac v Ponikách (- 221 €).

Finančné prostriedky nedostalo 6 fungujúcich knižníc (Dolný Harmanec, Hiadel', Horné Pršany, Hronsek, Medzibrod, Tajov).

V okrese **Brezno** celkovo pridelené finančné prostriedky výrazne narástli a to najmä zásluhou mestskej knižnice a neprofesionalizovaných knižníc.

Finančné prostriedky na nákup KF oproti r. 2014 narástli, najviac v Mestskej knižnici v Brezne (+3 309 €) a v neprof. knižnici v Hel'pe (+ 538 €). Klesli len v 8 neprofesionalizovaných knižniciach (čo je 38 % z celkového počtu 21 neprof. knižníc), najviac v Nemeckej (- 512 €) a v Hornej Lehote (- 143 €). Finančné prostriedky nedostali 3 fungujúce knižnice (Drábsko, Hronec, Šumiac).

Úroveň doplňovania knižničného fondu v roku 2015 oproti roku 2014 sa výrazne zlepšila a zvýšila, no napriek tomu je stále veľmi nízka a nedostatočná, čo bude zrejme najmä v porovnaní so štandardami a európskymi kritériami.

Najnižšia čiastka na nákup KF v neprofesionalizovaných knižniciach obidvoch okresov bola 40 Eur (Dúbravica), najvyššia 1100 Eur v Podbrezovej.

Počet fungujúcich knižníc, ktoré **nenakupovali nové knihy** od roku 1991 je nasledovný:

rok 1991 – 22 knižníc (fungujúcich)	rok 2004 – 15 knižníc
rok 1992 – 10 knižníc	rok 2005 – 9 knižníc
rok 1993 – 10 knižníc	rok 2006 – 9 knižníc
rok 1994 – 2 knižnice	rok 2007 – 9 knižníc
rok 1995 – 6 knižníc	rok 2008 – 6 knižníc
rok 1996 – 8 knižníc	rok 2009 – 9 knižníc
rok 1997 – 4 knižnice	rok 2010 – 14 knižníc
rok 1998 – 8 knižníc	rok 2011 – 12 knižníc
rok 1999 – 11 knižníc	rok 2012 – 11 knižníc
rok 2000 – 9 knižníc	rok 2013 – 9 knižníc
rok 2001 – 12 knižníc	rok 2014 – 11 knižníc
rok 2002 – 7 knižníc	rok 2015 – 9 knižníc
rok 2003 – 12 knižníc	

Dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu pre obecné knižnice uzavrelo 8 obecných úradov. Pridelené finančné prostriedky sa pohybovali v rozpätí od 50 do 350 Eur.

Okres B. B.: Lučatín, Moštenica – spolu 2

Okres Brezno: Bystrá, Predajná, Jasenie, Horná Lehota, Michalová, Lom n/Rim. – spolu 6

rok	počet knižníc	výška príspevku	priemer na 1 kniž.
1991	13	35 000	2 692
1992	17	50 000	2 941
1993	21	65 000	3 095
1994	23	80 000	3 478
1995	27	123 000	4 555
1996	28	150 000	5 357
1997	29	178 000	6 138
1998	29	185 000	6 380
1999	23	147 000	6 430
2000	24	146 500	6 100
2001	22	150 500	6 840
2002	24	187 500	7 812
2003	24	190 000	7 916

2004	21	184 000	8 762
2005	18	186 000	10 333
2006	19	178 500	9 394
2007	18	168 900	9 383
2008	18	197 000 Sk/ 6 539 €	10 945 Sk/ 363 €
2009	16	5 300	331
2010	13	3 054	235
2011	14	3 160	225
2012	10	1 885	188
2013	7	1 450	207
2014	7	1 450	207
2015	8	1 700	213

Od roku 2009 počet knižníc, ktoré uzatvárajú dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu klesá. Obce si zabezpečujú výber nových kníh najmä prostredníctvom internetovej ponuky.

Na nákup KF boli **v okrese B. Bystrica zabezpečené finančné prostriedky vo výške 0,22 € na 1 obyvateľa**, čo je o 0,02 € viac ako v roku 2014.

V okrese Brezno pripadlo na nákup KF 0,23 € na 1 obyvateľa, čo je o 0,08 € viac ako v roku 2014.

Podľa medzinárodných odporúčaní má byť výška príspevku na nákup knižničného fondu 1,16 Eur na 1 obyvateľa.

Podľa platných štandardov pre verejné knižnice schválených MK SR má byť ročný prírastok 0,05 knihy na 1 obyvateľa (5 kn.j. na 100 obyv.) pri priemernej cene 7,5 až 8 € za knihu. Prepočet pre jednotlivé obce je v ďalších tabuľkách.

V roku 2015 bolo zakúpených v obidvoch okresoch spolu 3 792 kníh, čo je o 596 kníh viac ako v r. 2014.

V nákupe KF je na tom stále najlepšie profesionalizovaná knižnica v Slovenskej Ľupči, tiež Čierny Balog, z neprofesionalizovaných knižníc sú to: Heľpa (132 kníh), Podbrezová (122 kníh) a Braväcovo (83 kníh).

„Zákony o knižniciach (Zákon č. 126/2015 Z.z. o knižniciach) ani iné právne predpisy (Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015-2020) neurčujú kvantitatívne ani kvalitatívne parametre - štandardy, definujúce podmienky, ktoré majú mať verejné knižnice pre to, aby mohli plniť svoje úlohy na optimálnej úrovni a rovnako kritériá optimálnej úrovne výkonov pre jednotlivé typy knižníc. Preto Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v nadväznosti na Zákon č.183/2000 o knižniciach v znení neskorších predpisov a v súlade so Stratégiou rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 - 2013 vydalo **Metodický pokyn Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 1669/2010-10/7472 z 1. júna 2010 k určeniu štandardov pre verejné knižnice**, t. j. účinnosť nadobudol 1. júna 2010.“¹

Metodický pokyn MK SR slúži na zabezpečenie podmienok kvalitného poskytovania knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc: samosprávnymi krajinami, mestami a obcami, alebo inými právnickými osobami.

Cieľom štandardov je optimalizovať podmienky pre kvalitné poskytovanie knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc na zabezpečovanie slobodného prístupu k informáciám a informačným zdrojom.

Význam merania a hodnotenia výkonov knižníc je sformulovaný aj v Smernici IFLA.

V nasledujúcich tabuľkách je **porovnanie výkonov knižníc so štandardmi** tak, ako sú určené v Metodickom pokyne. Vybrali sme 5 parametrov (spolu ich je 10).

1. parameter: počet prírastkov knižničných jednotiek nadobudnutých kúpou za jeden kalendárny rok

Výpočet:

- *počet prírastkov knižničných jednotiek nadobudnutých kúpou za jeden kalendárny rok = počet obyvateľov krát 0,05, napr.:*
Čerín 454 ob. x 0,05 = 22,70 (zaokrúhlené 23), t.j. knižnica by mala kúpou získať 23 kn. j. (odporúčanie porovnáваме so skutočnosťou)

2. parameter: priemerná suma na 1 knižničnú jednotku v €

Výpočet:

- *priemerná suma na 1 knižničnú jednotku v € = odporúčaný počet knižničných jednotiek z 1. parametra krát odporúčaná suma na 1 kn. j., t.j. 23 x 7,5 = 173 € - odporúčaná suma na nákup KF (porovnáваме so skutočnosťou)*

¹ In: http://www.kskls.sk/domain/b5/files/obecne_kniznice/metodicke_odporucania_pre_budovanie_msk.pdf

➤ **3. parameter: priemerný počet výpožičiek na 1 obyvateľa** (v ďalších troch nasledujúcich parametroch sa uvádza porovnanie so základnou a vyššou úrovňou)

4. parameter: percento používateľov z počtu obyvateľov

5. parameter: obrat knižničných fondov

Výpočet:

obrat knižničných fondov = počet výpožičiek (bez výpožičiek periodík) deliť počtom kniž. jednotiek

	1. Prírastok kníh kúpou		2. Priemerná suma / 1 kn.j.		3. Počet výp. na obyv.	4. % čit. z obyv.	5. Obrat KF
1 – 500 obyvateľov	0,05 kn.j. na 1 obyv.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú. 0,3
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>
Čerín	22	47	165	357	2,0	12,2	0,26
D.Harmanec	12	0	90	0	0	0,8	0
Dúbravica	20	3	150	40	0,13	3,2	0,03
Horné Pršany	19	0	143	0	0	1,8	0
Moštenica	11	12	83	150	0,2	2,8	0,02
Povrazník	7	6	53	68	0,6	5,7	0,03
Bystrá	10	11	75	98	1,2	4,2	0,14
Drábsko	10	0	75	0	0,1	1	0,02
Lom n/Rim.	13	5	98	46	0,3	4,1	0,03
Ráztoka	14	6	105	41	0,7	4,3	0,19
Sihla	10	26	75	332	0,9	14,0	0,08
501 – 1 000	0,05 kn.j. na 1 obyv.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú. 0,3
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>	<i>skut.</i>
Hiadeľ	26	0	195	0	1,1	6,9	0,24
Hronsek	33	0	248	0	0,1	2,0	0,03
Lučatín	33	43	248	300	1,0	4,9	0,28
Podkonice	44	25	330	120	0,4	3,4	0,04
Riečka	39	53	293	104	0,2	2,8	0,06
Staré Hory	28	47	210	396	1,3	10,3	0,16
Strelníky	39	25	293	165	1,2	13,6	0,23
Tajov	30	0	225	0	0,38	1,33	0,08
Bacúch	47	58	353	587	1,2	5,9	0,23
Braväcovo	34	83	255	658	2,7	14,1	0,6
Horná Lehota	30	32	225	450	1,8	10,7	0,19
Mýto p./Ďumb.	25	54	188	677	3,2	9,3	0,31

1 001 – 2 000	0,05 kn.j.na ob.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú. 0,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 2	v.ú. 9	v.ú. 1,5
Badín	97	37	728	348	0,21	2,5	0,12
Ľubietová	59	26	443	200	0,46	3,0	0,08
Malachov	56	27	420	230	1,2	8,1	0,6
Medzibrod	68	0	510	0	0,15	1,7	0,02
Nemce	58	41	435	415	0,4	1,5	0,13
1 001 – 2 000	0,05 kn.j. na 1 obyv.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú. 0,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 2	v.ú. 9	v.ú. 1,5
Poniky	77	13	578	115	1,1	4,0	0,28
Vlkanová	65	71	488	792	0,7	2,8	0,25
Beňuš	58	21	435	130	1,0	4,1	0,23
Hronec	61	0	458	0	0,2	1,2	0,04
Jasenie	60	25	450	198	0,6	1,6	0,15
Michalová	66	35	495	351	0,9	4,4	0,24
Nemecká	89	14	668	299	0,6	4,3	0,23
Predajná	68	28	510	281	0,8	3,7	0,28
Šumiac	66	0	495	0	0,02	0,1	0,0
Telgárt	78	20	585	50	2,6	5,1	0,45
2 001 – 3 000	0,05 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 2	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 4	v.ú. 10	v.ú. 1,5
Brusno	107	25	856	271	0,4	3,0	0,1
Selce	107	45	856	320	0,3	6,0	0,07
Heľpa	136	132	1 088	538	1,9	4,2	0,75
Pohorelá	114	19	912	110	0,8	3,1	0,27
Polomka	149	22	1 192	300	0,16	1,4	0,05
3 001 – 5 000	0,06 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 3	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 5	v.ú. 12	v.ú. 1,5
Slov. Ľupča	193	126	1 544	1 785	4,7	7,4	1,0
Podbrezová	230	122	1 840	1 100	0,5	2,7	0,2
Valaská	221	69	1 768	1 016	2,0	3,7	0,3
5 001-10 000	0,05 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 6	v.ú. 12	v.ú. 1,5
Čierny Balog	259	186	2 331	1 706	0,8	7,8	0,5
20 001-40 000	0,10 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 10	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 6	v.ú. 15	v.ú. 1,5
Brezno	2 133	440	19 197	5 435	3,0	4,8	0,91
60 001–100 000	0,13 kn.j.na ob.		10 € na 1 kn. j.		z.ú. 5	z.ú. 13	z.ú. 1,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 8	v.ú. 18	v.ú. 2
B. Bystrica	10 252	1 712	102 520	18 115	2,5	8,9	1,5

Vysvetlivky:

z. ú. = základná úroveň

v. ú. = vyššia úroveň

červená farba textu – v nesúlade so štandardami (nesplnený parameter)

Zhrnutie:

Z uvedených tabuliek je aj na základe farebného rozlíšenia na prvý pohľad jasné, že drvivá väčšina ukazovateľov je v nesúlade so stanovenými štandardami.

Ani jeden z uvedených 5 parametrov neplní dovedna 28 knižníc, čo je o 1 viac ako v roku 2014:

D. Harmanec, Dúbravica, Horné Pršany, Drábsko, Lom nad Rimavicou, Ráztoka, Hronsek, Podkonice, Tajov, Nemce, Hronec, Jasenie, Michalová, Nemecká, Predajná, Selce, Podbrezová a bývalé profesionalizované knižnice Šumiac, Badín, Brusno, Heľpa, Ľubietová, Medzibrod, Pohorelá, Polomka, profesionalizovaná knižnica Valaská, Čierny Balog a Mestská knižnica Brezno.

4 parametre neplní 7 knižníc:

Povrazník, Hiadel', Riečka, Poniky, Beňuš, Telgárt, VKMK BB

3 parametre neplnia 3 knižnice:

Moštenica, Strelníky, Vlkanová

2 parametre neplní 6 knižníc:

Bystrá, Sihla, Lučatín, Bacúch, Malachov, Slovenská Ľupča

1 parameter neplnia 3 knižnice:

Čerín, Staré Hory, Horná Lehota

Všetkých 5 uvedených parametrov plnia v roku 2015 len 2 knižnice a tie môžeme považovať (vo svojich kategóriách) za najlepšie v regióne:

Mýto p/Ďumbierom (dlhodobo), Braváčovo

POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI ODPORÚČANIAMÍ

Od roku 2002 prinášame porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami, ktoré vypracovala špecializovaná skupina odborníkov pracujúcich v rámci odboru IFLA (Medzinárodná federácia knižníckych spolkov a inštitúcií) „Verejné knižnice.“

- ⇒ Podľa týchto odporúčaní je minimálna **veľkosť aktuálneho fondu všeobecne 2 zväzky na obyvateľa** (v najmenších knižniciach 3 zväzky). **Toto je jediné odporúčanie, ktoré plnia takmer všetky knižnice okrem VKMK a knižníc v Čiernom Balogu, Malachove, Drábsku a Baďáne. Problémom však je, že knižničný fond je pomerne dosť zastaralý.**
- ⇒ Vo všetkých knižniciach sú teda fondy väčšie ako odporúčania IFLA, ale **prírastky sú podstatne nižšie. Prírastok knižničného fondu má byť v sídlach do 25 000 obyvateľov 0,25 knihy na 1 obyvateľa ročne**, t.j. na každých 1000 obyvateľov 250 kníh ročne a toto **kritérium dosiahli len štyri knižnice – v Dolnom Harmanci (+ 125 ks – všetko dary), v Hriadli (+ 199 ks – všetko dary), v Moštenici (+ 122 ks – z toho 110 ks dary) a v Povrazníku (+45 ks – z toho 39 ks dary).**
- ⇒ Každoročná miera aktualizácie (nákup nových kníh a vyradovanie zastaralých, opotrebovaných,...) je základom obmeny KF. Podľa európskych kritérií by **sa mal knižničný fond vo verejných knižniciach obmeniť za 20 rokov**. **O túto obmenu sa snažia knižnice v Hriadli, v Horných Pršanoch a v Nemeckej.**
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o ponuke novín a časopisov - všeobecne sa odporúča **10 titulov periodík na 1 000 obyvateľov** (t.j. v prepočte na 200 obyvateľov 2 tituly, 300 obyvateľov 3 tituly,...). V knižniciach nášho regiónu je okrem **VKMK a MsK len 10 knižníc, ktoré odoberajú periodiká a kritérium plnia len dve knižnice (Horná Lehota – odoberá 6 časopisov na 598 obyv. a Povrazník – odoberá 1 časopis na 141 obyv.), najviac z obecných knižníc odoberá Slovenská Ľupča - 17 titulov periodík.**
- ⇒ Ďalšie odporúčanie hovorí o pracovníkoch knižnice, kde sa odporúča **1 kvalifikovaný knihovník na plný úväzok na 2 000 obyvateľov**, V našom regióne je okrem Banskej Bystrice a Brezna 9 obcí, ktoré majú viac ako 2 000 obyvateľov - Čierny Balog, Valaská, Slovenská Ľupča, Heľpa, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Brusno, Selce, **profesionalizované sú len prvé tri z nich, aj to ani jedna nie je na celý úväzok.** Podrobnejší rozbor týchto troch kritérií a ich stav sa celé roky nemení, je v predchádzajúcich

ročníkoch štatistických prehľadov, ktoré sú uverejnené na webovej stránke knižnice www.vkmk.sk

Porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami uvádzame pre informáciu, a uvedenie si, že sú ešte vyššie ako platne schválené štandardy MK SR, s napĺňaním ktorých aj tak majú zriaďovatelia a verejné knižnice problémy.

ZÁVER

Okres Banská Bystrica

Oproti roku 2014:

- objem finančných prostriedkov na dopĺňovanie KF zaznamenal nárast (hlavne vo VKMK), v profesionalizovanej knižnici naopak klesol
- centrálny nákup sa realizoval pre 2 knižnice, čo je o 1 viac ako v roku 2014
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF sa rovná ako v roku 2014(6 knižníc)
- počet stagnujúcich knižníc sa znížil o 4 – spolu stagnovali 4 knižnice (Horná Mičiná a Sebedín-Bečov zrušili činnosť, Hrochoť a Horné Pršany obnovili svoju činnosť)
- zmena knihovníka bola v troch knižniciach, čo je o 3 viac ako v roku 2014
- celkový počet výpožičiek klesol vo všetkých knižniciach (najviac vo VKMK)
- celkový počet používateľov klesol vo všetkých knižniciach (najviac vo VKMK)
- v rámci elektronizácie knižníc bol zrušený program KIS MASK v 1 knižnici

Z uvedeného rozboru vyplýva, že **činnosť knižníc sa oproti roku 2014 zhoršila v celkovom poklese počtu výpožičiek a počtu používateľov vo všetkých knižniciach okresu Banská Bystrica.**

Okres Brezno:

Oproti roku 2014:

- objem finančných prostriedkov na nákup KF zaznamenal nárast vo všetkých knižniciach okresu (najviac v MsK Brezno)
- centrálny nákup sa realizoval pre 6 knižníc, tak isto ako v roku 2014
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF klesol o 2 (3 knižnice)
- počet stagnujúcich knižníc zostal rovnaký – spolu stagnovali 2 knižnice
- zmena knihovníka bola v štyroch knižniciach, čo je o 3 viacej
- celkový počet výpožičiek klesol (hlavne v neprofesionalizovaných knižniciach) okrem MsK v Brezne a profesionalizovaných knižníc
- počet používateľov klesol vo všetkých knižniciach (najviac v MsK Brezno)
- v rámci elektronizácie knižníc nebol zakúpený program do žiadnej knižnice

Aj v tomto okrese sa **činnosť knižníc oproti roku 2014 zhoršila** v hlavných ukazovateľoch – v počte výpožičiek (okrem MsK v Brezne a profesionalizovaných knižníc) a používateľov.

Vymenované problémy poukazujú na to, že v 21. storočí, ktoré charakterizuje prudký rozvoj techniky, **mnohé knižnice zápasia so základnými predpokladmi dobrého fungovania** a situácia ani nemá pozitívny trend.

„V minulosti bola najmä sieť tzv. verejných ľudových knižníc budovaná veľkoryso a s ohľadom na meniace sa priority podpory územných samospráv sa radikálne zmenil aj objem finančných prostriedkov, ktoré knižnice na svoju činnosť získavajú od svojich zriaďovateľov – napríklad v oblasti aktívnej akvizície knižničných jednotiek, sa objem finančných prostriedkov, ktoré použili knižnice na obnovu a rozvoj svojich knižničných fondov znížil. Táto skutočnosť má priamy vplyv na kvalitu knižnično-informačných služieb, čiastočne vysvetľuje pokles počtu výpožičiek a s ním súvisiaci pokles počtu aktívnych používateľov.“²

Poznámka: Údaje na prepočty štandardov boli zobrať z Prehľadov o činnosti knižnice za rok 2015, kde stav obyvateľstva bol uvádzaný k 31.12.2015.

² In: <http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/05%20strategia%20rozvoja.pdf> (27-06-2016)

MDT: 027.52

NÁZOV: Štatistický prehľad o činnosti verejných
knižníc v okresoch Banská Bystrica
a Brezno za rok 2015

SPRACOVALA: Mgr. Silvia Čorbová

ZODPOVEDNÝ REDAKTOR: Mgr. Peter Klinec

VYDAVATEĽ: Verejná knižnica Mikuláša Kováča
Banská Bystrica

POČET STRÁN: 28